

ручніший засіб отримання та передачі інформації, у тому числі і надання освітніх послуг. Прогнози розвитку електронної освіти свідчать про наростаючий процес його глобалізації і орієнтації на інтернет-технології, а також про розвиток „дистанційного утворення третього покоління, тобто утворення в режимі On-Line”.

Література

1. Крилов І. В. «Інформаційні технології: теорія і практика» /І.В. Крилов. - К: «Центр», 2008. - С.124-128.
2. Матвієнко О. Інтернет - засіб доступу до інформаційних ресурсів / О. Матвієнко, М. Цивієн // Бібл. вісник. - 2008. - №1. - С. 5-7.
3. Солдаткин В. И. Информационно-образовательная среда открытого образования / В.И. Солдаткин // Тезисы докладов IX Всероссийской научно-методической конференции. - Санкт-Петербург, 2007. - С. 218-220.
4. Шейко В. Інформаційна цивілізація: проблеми становлення і розвитку / В. Шейко // Вісник Кн. палати. - 2009. - № 6 - С 11-14
5. Крилов І. В. «Інформаційні технології: теорія і практика» /І.В. Крилов. - К.: «Центр», 2009. - с.124-128.

УДК 37.018.43:004

Ю.В. БЕЗЛЮДЬКО

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОЕКТУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ КУРСІВ НА БАЗІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПЛАТФОРМ

Анотація. Стаття присвячена розкриттю особливостей вибору психолого-педагогічної методології для розробки електронних курсів на базі педагогічних платформ. Розглянуто основні психолого-педагогічні концепції набуття знань та можливість використання їх принципів у дистанційному навчанні.

Ключові слова: педагогічна платформа, електронний курс, психолого-педагогічна концепція.

Аннотация. Статья посвящена раскрытию особенностей выбора психолого-педагогической методологии для разработки электронных курсов на базе педагогических платформ. Рассмотрены основные психолого-педагогические концепции приобретения знаний и возможность использования их принципов в дистанционном образовании.

Ключевые слова: педагогическая платформа, электронный курс, психолого-педагогическая концепция.

Annotation. Article is dedicated to peculiarities of choice of psycho-pedagogical methodology for projecting of e-learning courses on pedagogical platforms. Are examined essential psycho-pedagogical conceptions of acquisition of knowleges and possibilities of use of its principles in distant learning.

Keywords: pedagogical platform, e-learning course, psycho-pedagogical conception.

Постановка проблеми. Еволюція телекомунікаційних та Інтернет-технологій перетворює педагогічні платформи на програмно-педагогічний засіб зі складною структурною побудовою, диверсифікацією форм використання і комплексністю педагогічних задач з одного боку, а з іншого - на систему багатовекторних зв'язків суб'єктів навчання, які постійно взаємодіють між собою, використовуючи педагогічну платформу. Зрозуміло, що використання такої потужної і сучасної системи не може відбуватись хаотично і потребує попереднього проектування для розв'язання технічних, організаційних, методичних проблем. Водночас одним з важливих аспектів на цьому етапі є психолого-педагогічне проектування, яке спи-

рається на відповідну методологію і вимагає від розробника вміння передбачати і направляти навчальну діяльність для отримання якісного результату.

Аналіз останніх досліджень. Проблему використання психолого-педагогічної методології у інформаційно-комунікаційних технологіях досліджували Машбиць Ю.І., Гершунський Б.С, Смольсон М.Л. Зокрема Машбиць Ю.І. зазначає, що проектування будь-якої комп'ютерної навчальної системи — це проектування діяльності її суб'єктів, в даному випадку діяльності учителя і учнів, і технічні й програмні засоби комп'ютера мають проектуватися в контексті цих діяльностей, адже при цьому моделюється діяльність педагога з урахуванням закономірностей учбової діяльності учнів. Саме тому при проектуванні навчальних систем в центрі уваги його розробників мають бути психологічні особливості людей, які будуть користуватися ними. [7]

Водночас питання психолого-педагогічних аспектів проектування електронних курсів на базі педагогічних платформ, проблема проектування змістовної, операційної і мотиваційної складових з цієї позиції висвітлена недостатньо.

Формулювання цілей статті. Метою написання статті є обґрунтування значимості психолого-педагогічної методології на етапі проектування електронних курсів на базі педагогічних платформ.

Основна частина. Електронний курс є найбільшою структурною одиницею, що входить до складу педагогічної платформи. Сучасний електронний курс - це не просто інтерактивний тренажер - «натисни і отримай результат», він перетворюється на майданчик для віртуального навчання, спілкування з навчальною проблематики, яке регулярно відбувається між суб'єктами навчання, самостійної пошукової роботи студентів і реалізації ними власних проєктів, створення власних портфоліо. Помилково говорити про електронний курс, як про чисту «інформаційну технологію», оскільки він охоплює також значний обсяг професійних і особистих відносин між студентами і викладачем.

Електронний курс формується такими принциповими елементами:

1. *Навчальний об'єкт* - сукупність ресурсів і завдань, які являють собою інформаційно-методичне наповнення курсу. Навчальний об'єкт являє собою найбільш критичну частину курсу; якісний, інтерактивний, він не дозволяє нудьгувати і включає текст, графіку, аудіо, відео, ігри, а також поєднання цих елементів;

2. *Людський фактор* - здійснення контролю за навчанням викладачем або наставником яке здійснюється щоденно;

3. *Внутрішні процеси* - мотивація студентів, стимулювання їх прагнення до навчання і завершення курсу, яке може бути реалізоване у формі он-лайн обговорень, інформаційних листів, живих зустрічей тощо.

Створення якісного «навчального об'єкту» - одне з головних завдань викладача-розробника. Однак цим не обмежуються технічні можливості щодо наповнення курсів, які еволюціонують щороку і пропонують розробнику інструменти для створення не лише мультимедійних веб-сторінок, тестів для перевірки знань і журналів оцінювання студентів, але й чатів, форумів, WIKI-сторінок (електронних енциклопедій), дошок оголошень, віртуальних майданчиків для створення проєктів та інших елементів соціальної інфраструктури у віртуальному середовищі педагогічної платформи. За умови ефективного функціонування така педагогічна система дедалі більше нагадує віртуальний соціум, об'єднаний навчальною метою, який характеризується настільки ж складними зв'язками, як і реальний.

Електронні курси можуть бути використані як в «екстермально-сучасних» формах навчання, наприклад у дистанційній, так і в більш поміркованих - аудиторних заняття із застосуванням мультимедіа та телекомунікаційних технологій. Розробник може поєднати найкращі риси обох варіантів і створити так званий «гібридний курс», у якому аудиторні заняття не ліквідовано, але кількість їх зменшена, а частину занять перенесено у мережу. Вибір форми використання електронного курсу диктується конкретною навчальною метою, організаційними умовами, які впливатимуть на навчальний процес і обов'язково залежить від характеристик суб'єктів навчання. Розробнику слід розмірковувати над питанням «хто є студент курсу» і відповідно, яка дидактична модель, покладена в його основу, буде найефективнішою, адже очевидно, що за більшістю характеристик, що впливають на якість навчання, існує різниця між студентом першого курсу ВНЗ і слухачем, який підвищує кваліфікацію в системі освіти дорослих. Завчасне передбачення образу майбутнього слухача курсу знижує ризики невдалого вибору дидактичної моделі. Дидактична модель, як результат проектування електронного курсу, являє собою його структуру, сукупність елементів та функцій, однак для отримання цього результату слід «зробити крок назад» і визначитися з вихідними положеннями, визначити теоретико-методологічні основи, серед яких і психолого-педагогічні концепції набуття знань. Розглянемо коротко деякі з них, а також спосіб у який вони проектується на дистанційні форми навчання.

Біхевіоризм - підхід у психології, основний постулат якого полягає в тому, що будь-яку людську поведінку можна пояснити зв'язком стимулів і відгуків. Біхевіористська теорія пояснює навчання за допомогою керованої поведінки: індивідуального відгуку на стимул. Якщо поведінка підсилюється (тобто заохочується чи карається), то ймовірність такої поведінки збільшується чи зменшується.

Для дидактики виправною точкою біхевіоризму є відсутність знань у студента і необхідність передати їх йому. Навчання відбувається створенням нових асоціацій, результат навчання - сума багатьох окремих навичок. У дистанційному навчанні найчастіше суть підходу використовується таким чином: навчання ділиться на три фази. Перша фаза - отримання знань, друга - виконання завдань та використання знань, отриманих у першій фазі, третя - отримання підсилення, позитивного чи негативного. Негативне підсилення найпростіше може бути реалізоване у вигляді повернення до першої фази і необхідності повторно засвоїти навчальний матеріал.

Центральними принципами гештальт-теорії є принцип структурності і принцип цілісності. Згідно «теорії поля», на якій базується гештальт-теорія, будь-який живий організм, включаючи особистість, не може бути зрозумілим, якщо його розглядати як ізольований: він повинен бути побаченим в оточуючому його середовищі, в контексті, як частина поля. В теорії навчання принципи структурності і цілісності мають важливі наслідки: М. Вертгеймером доведено, що успішне, на перший погляд, засвоєння матеріалу може виявитись абсолютно непотрібним, якщо учні не засвоїли структуру матеріалу і не зможуть використати його у ситуаціях, що відрізняються від тих, які розглянуті на уроці. Гарним прикладом цього може слугувати навик їзди не велосипеді, коли людина, яка довгий час намагається виконувати словесні інструкції, раптом оволодіває цим навиком раз і назавжди.

У навчанні принципи теорії гештальт реалізуються шляхом подання навчального матеріалу у вигляді глобальної структури, виділення і розуміння студентами зв'язків між її частинами і розвитку в них здатності «перенести» це розуміння на інші процеси та явища. У дистанційному навчанні принципи гештальт можуть

бути реалізовані завдяки використанню мультимедійності, з акцентом на зображення, схеми, пізнавальні карти.

Основний принцип конструктивістської дидактики поляє в тому, що знання не може бути передане від однієї людини до іншої. Єдиний спосіб, у який індивід може отримати знання - це створення або конструювання його для себе. Діяльність викладача в цьому випадку повинна розглядатись як спроба змінити середовище, яке оточує учня таким чином, щоб станний зміг побудувати когнітивні структури, які хоче передати йому вчитель. За теорією Піарже, навчання людини не можна розглядати окремо від її розвитку, і доки окремі знання не синтезуються у систему, яка в свою чергу не стане формою мислення, не можна говорити про результат навчання.

У навчанні принципи конструктивізму можуть бути використані у плануванні циклів занять, які повинні бути організовані таким чином, щоб результатом кожного з них могла стати система знань, у дистанційній освіті - використання інструментів комунікації, навчальних середовищ, де студенти можуть обмінюватись знаннями і матеріалами, співпрацювати для отримання результату навчання.

Зрозуміло, що проектування електронного курсу не обов'язково повинно відбуватись на основі однієї психолого-педагогічної теорії. Наприклад у курсі, розробленому за конструктивістськими принципами можуть бути використані і принципи біхевіоризму для матеріалу, який потребує бездоганного запам'ятовування.

Інша важлива умова створення якісного курсу - опір на вихідну методологію, а не на технічні можливості педагогічної платформи. Наприклад інтенсивне використання електронних тестів повинно бути виправдане методологічно, а не виходячи з широких технічних можливостей і великого вибору тестів на платформі.

Висновки. Виходячи з викладеного вище ми вважаємо, що застосування вихідної психолого-педагогічної методології у розробці електронних курсів на базі педагогічних платформ зможе забезпечити створення оптимальної дидактичної моделі, значно збагатити наповнення курсу і забезпечити наступні позитивні тенденції:

1. Підвищення мотивації студентів шляхом збагачення навчального контексту спілкуванням, обміном інформацією та матеріалами, а також співробітництвом з іншими суб'єктами навчання;

2. Забезпечення формування у студентів відповідних компетентностей завдяки системності отримуваних знань;

3. Призвичаєння студентів до самостійної пошуково-аналітичної роботи шляхом обґрунтованого введення в курс завдань з реалізації власних проєктів, створення власного портфоліо;

4. Реалізація всебічного розвитку студента;

5. Оптимізація використання технічних можливостей педагогічних платформ шляхом урахуванням доцільності введення в курс тих чи інших інструментів: логіка побудування курсу від мети і завдань навчання, а не від технічних можливостей.

Література

1. Гершунский Б.С. //Компьютеризация в сфере образования: проблемы и перспективы. / М.: Педагогика, 1987. - 263 с.

2. Григорьев В. К. Корреляция типов пользователей и методов обучения в большой распределенной информационно-управляющей системе // International Forum of Educational Technology & Society [електронний ресурс]. Режим доступу: http://ifets.ieee.org/russian/depository/v6_i4/html/3.html

3. Загвоздкин В. К. Теоретические основы обучения путем создания обучающей среды //Межрегиональные педагогические чтения [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://lernen.edu3000.ru/zagvozdkin.htm>

4. Захарченко В.Г. Специфіка та особливості психологічної підготовки практичних психологів: гештальт-підхід // сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського [електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_qum/pzpp/2010_12_37164-170.pdf
5. Кнодель Л. Освітня психологія: школа біхевіоризму // Професійний журнал для вчителів «Освіта.іа» [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://osvita.ua/school/psvchologv/333>
6. Концепція науково-педагогічного проекту «Дистанційне навчання учнів» // Додаток 1 до наказу МОН України від 29.12.2009 р. № 1231
7. Машбиц Е.И. // Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения. / М., 1988.
8. Машбиц Е. И. // Психологические основы управления учебной деятельностью. /К., 1987.
9. Garavaglia Andrea Apprendimento. Modell! "classici" e Multimedialita // «Laboratorio Informatico di Sperimentazione Pedagogice» [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.lisp.formazione.unimib.it/main/>

УДК 37.004

О.М.ВОЛОЩУК

ІНФОРМАЦІЙНІ ТА КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ СУЧАСНОЇ СИТУАЦІЇ

Анотація. У статті розглядається процес трансформації освітнього середовища на основі інформаційних та комунікаційних технологій. Охарактеризовано суть моделі багатобічної комунікації в освітньому процесі. Акцентовується увага на питаннях використання комп'ютера і освітнього програмного забезпечення у якості педагогічних програмних засобів.

Ключові слова: інформаційні технології, комунікація, педагогічні програмні засоби.

Аннотация. В статье рассматривается процессе трансформации образовательной среды на основе информационных и коммуникационных технологий. Описано суть модели многосторонней коммуникации в образовательном процессе. Акцентируется внимание на вопросах использования компьютера и образовательного программного обеспечения в качестве педагогических программных средств.

Ключевые слова: информационные технологии, коммуникация, педагогические программные средства.

Annotation. In article process of transformation of the educational environment on the basis of information and communication technologies is considered. It is described an essence of model of multilateral communications in educational process. The attention is focused on questions of use of the computer and the educational software as pedagogical software.

Keywords: information technology, communications, pedagogical software.

Політична, соціальна, економічна та інтелектуальна трансформація нашого суспільства вимагає суттєвих змін у багатьох сферах діяльності держави, насамперед, у системі національної освіти.

У державній програмі «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» зазначається, що однією з найважливіших особливостей нашого часу є перехід розвинутих країн світу від постіндустріального до інформаційного суспільства, це, в свою чергу, зумовлює необхідність застосування невідкладних заходів із впровадження інформаційних та комунікаційних технологій у сфері освіти і науки. Створення глобальних відкритих освітніх та наукових систем сприяє накопиченню наукових знань та розширює доступ широких верств населення до різно-